

Nro. 52.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KÉGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Pénteken Decembernek 27-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

Elegyes Levelek.

Krakau, 11. Déc. — „A' Palatinus ő Fő H. gé 24-dikben érkezik ide; a' késérei ő Fő H. gének oly számosok, hogy minden stáziókon 200 lovak rendeltettek számosokra. Gub. Cons. Gr. Wurmzer, ma indúlt-el innét a' fő útzók' fogadására Terespolhoz.“

A' Svéviai Kerületből : — A' Würtembergi Hertzeg egy Rescriptumot botsátott 30. Nov. a' maga jobbágyaihoz, a' melyben az iránt való nehézségeit terjeszti elejekbe, hogy a' tartomány' Rendjei magokat ő Hertzegségéhez, a' maga uralkodásra való lépésétől fogva örökké törvénytelenül viselték, 's-hogy nevezetesen mostan, a' midőn, mint hűséges Birodalmi Rend, a' tartomány'

F f f

védelmesére tett rendelkezései által a' Császárhoz és Birodalomhoz való kötelelőgeit bé-tölteni akarta volna, magokat nékie ellenébe szegezték: a' mely hibás magok yislete arra indította öte (igy szól a' Hertzeg), hogy a' Rendek' gyűlését el-öfzlássa., — „Károly K. Fő Hertzeg (igy írának *Donauschtingenből* 17. Déc.), halá Istennek frissen vagyon. Bé következven itt is a' hideg napok, a' fegyveresek sűrütéli szállásokra öfztattak, ugy, hogy az első meg-intetődésre öfzsze gyűlhessenek. A' fő hadi-szállás most még itt marad. A' Frantziák' mozgásai, a' Helvetziában uralkodó nagy szükségre való nézt, szoros szem-ügyenn tartatnak, ne hogy az éhségtől kényszerítettvén, *Szöviai* ellen próbát tehessenek. Gr. *Sztáray F. M. L. Bruchsal* körül állapodik-meg seregével. — „Itt, *Károly* ö K. Fő Hertzegségének egy Irása olvastatik a' köz. levelekben, melyben arról tudositja a' Fő Hertzeg *Lecourbe* Frantzia Generált, hogy némely Moguntziai Vál. Fejedelmi Insurgensek a' Frantziákhoz hadi fogságra esvén, ezektől bajonét-dőfések által meg-öldököltettek légyen, a'-mikor ellenben ezen Insurgensektől a' nállok fogságban lévő Frantziák egész emberiséggel traktáltatnak. Meg-eshetik ugyan, hogy az e'-féle dolgok a' Frantzia vezér' hire nélkül estek, hanem, hogy többször ne essenek, jelenti ö Fő H.ge, hogy ezen Insurgensek, a' Német Birodalmi katonaságnak segítésére fogván fegyvert, éppen ugy a' katonák közzé számláltathatnak, mint a' Frantziáknál a' Conscriptusok és Nemzeti Gárdistak; melyhez képpett ezekhez egy formájú hadi jussok vagyon; 's-meg is kívánja ö Fő Hertzegsége, hogy ezen jussok szerént traktáltassanak, külömben kéntelenítettik ö Fő H.ge is, ugyan, annyi számú és olyan rangú Frantzia fogjokat meg-lövöldöztetni, mint a' mennyi és a' milyen rangú Német Insurgensek a' Frantziáknál meg-ölettettek.

Genuából: — Mitsodás állapotban lehettek

a' Frantzia katonák az Olosz tábornál ezen esztendői táborozásnak vége felé, meg-ítélhetni, abból a' proclamátzióból, melyet az ő vezérek *Championet*, a' vezérségeik le-tétele előtt intézett hozzájuk: — „Pajtásim! (így szoll ő) *Brumaire*' 18-dika és 19-dike (9. és 10. Nov.), minden Frantzia szivekben fel-elevenítették a' reménséget, és belétek is ujj bátorságnak kell ezen napok által öntettetni. A' ti inségeitek meg szünnek. A' beneteket terhelő fzenvedéseknek el-enyésztetésekre szükséges minden némü segitfégeket, nem kérem én többé hijába, Nem foká, nem léztek ti az éhség' ifzonyuságainak ki-tétettetve. Fogtok ruhát, zsoldot,eléséget, vasat, és onot, az ellenség' meg-győzhetésére kapni. *Bonaparte*, Frantzia Ország' Hérossa, egy olyan Országló-széknek tagja, mely abban foglalatoskodik, hogy a' haza megtartattalék, és az ő védelmezőinek módok szolgáltattassanak arra, hogy éljenek, és győzedelmeskedjenek. Pajtásim! mostan utóljára kériek beneteket még egy néhány napi türedelemre. Nem fogtok várokozásaitokban meg-tsalattatni. Gondoljátok-meg, hogy azon időben is, a'-mikor *Olofsz* országnak meg-hodoltatására meg-indultatok, *Génuának* bértzeinn éppen ily ifzonyu állapotb n voltatok. Tudva vagynak *Bonaparte* előtt a' ti szükségéitek és fzenvedéseitek, 's-ha szintén ő távol vagyon is tölletek, tsak ugyan az ő efze fogja a' ti mozdulásaitokat igazgatni.” — *Génua'* várossától Gen. *Championet* az ő módjok szerént egy butszuzott-el, hogy: 25,000 Frantziáknak egy hónapra kivántató zsoldot, továbbá 25,000 Livrákat, 25,000 pár zípököt, ugyan énnyi kaputot, és 1,200,000 puska-töltést, haladék nélkül szolgáltasson ez a' város az ő vidékeinn fekrő 25,000 fejeből álló Frantzia sereg' számára.

Pétersburgból. — „Nov. 11-dikénn a' Császári palotában közönséges gyűlése tartatván a' Császár' praesidiuma alatt a' Kormányozó Senátusnak, ennek alkalmatosságával ki-jelentette a' Csá-

szár, hogy *Sándor* Nagy Hertzeg ezen gyűlésben ez után mindenkör meg fogna jelenni, a' mint is ebben az első helyet ezennel el is fogná foglalni. „Ugyan azon hónap' 10-dikénu a' *Nagy Pétertől* fel-állított Püspöki Synodusnak is a' *Gatschinai* palotában egy gyűlése tartatván, ennek ez vólt első fzerentseje *Pál* Császárt a' maga gyűlésében látni, a' midőn is, *Theophilactus* Archimandrita, mint Synodus' tagja, *Kalugai* Püspökké nevezte-tett a' Császártól.

Török Birodalom.

Folytatása az Egyiptomi tárlózsások között annak a' tudósításnak: miként mérte légyen meg Franztzia építő-mester Norry, az Alexandriai mellett lévő Pompéjus' ofzlopát? — (Láthatták nállunk is sokak Olvasóink közzül, hogy a' gyermekek, hozfszukó-kerekdedségü loimáju papiroffat feszítvén-ki valami mennél szározabb és könnyebb vezfszőre, egyik végét ezen papirosnak hegyeffetskén vágják, a' másakra pedig le-tsun-gó papiros-lántzat függesztenek, hogy az egy orrat, ez pedig farkat mutasson. Ezt a' papiros-alkotványt öök *Sárhány*nak nevezik, és szép időt töltenek véle. A' közepénn el-nyúló vezfszőnek nem éppen közepé-pontjához (a' mely pontnak meg-ismarozására a' gyakorlás már jól meg-tanította őket) egy hozfszu vékony spárgat kötnek; ki vízük tágos mezőre; és a' levegőbe, mikor egy kitsiny szél fűv, olyan magollágra fel-tudják a' spárgánál fogva bortsítani, a' mennyire csak a' spárgájok ér. Melynek le-irását azért tettük ide, hogy mingyár alább, ilyen *Repuő Sárhányt* kelletik a' *Norry*' elő-adásában érteni). —

„Ezen ofzlopnak (igy szoll *Norry*) kevésfzer történt meg-mérettetése, mely ennek felette a' külömb-külobb iróktól igen bizonytalan módon is adatott elő, fel-indítottak, *Dütetre*, *Protin*, és *Lepere* hazafiakkal együtt, éngemet, hogy *Alexandriának* oda-hagyása előtt, ezen ofzlopnak min-

den féle mértékeit vennök. A' kikötő-hely' Komendánsza hazáfi *Dumanoir*, a' kit meg-kértünk, hogy egy hajóra néhány Tsigákat (*trocleákat*) és ezekhez kívántató köteleket készíttessen, jó fedelelemmel viseltetett hozzánk. Sept. 18-dikánn reggeli 5 órakór, minekutánna fegyveres késérő tsoportot vettünk volna magunk mellé, ezen *monumentum*hoz indúltunk. Első foglalatosságunk volt, hogy mint néhány esztendőök előtt mások is tselekedtek, egy 4 lábnyi hosszúságu repülő fárkánt egy spárgánál fogva fel-botsátottunk; de a' fárkányhoz, az ő fel-botsátatódása előtt, egy más hosszú spárgát is kötöttünk. Mikor a' fárkány éppen az oázlop felett lett volna, egyikünk, a' ki ezen második spárga' végét fogta, az oázlopnak által ellenben való oldalához ment; ott a' spárgát a' fárkánnyal együtt, minthogy mi a' másik spárgát utánna botsatgattuk, az oázlopnak lapos-tetejénn (*Capitalejänn*, vagy karimázatjänn) lassan-lassan le feié huzogatta, míg a' sárkánt a' mi töllünk az egyik végénel fogva tartott spárgának a' Sárkánkoz köttetve lévő végével együtt, magához egézfizen le vonta, és a' sárkánt le-oldotta. Minekutánna a' vékony spárgát az oázlop' lapos-tetejénn így kereiztul tettük, az után annak egyik végére egy vékonyotska, de a' spárgánál vastagabb kötelet kötöttünk, és a' spárga tulsó végénel fogva, az oázlop' tetejére fel-vonattuk; ezen kötéel' végére ismét vastagabb kötelet kötöttünk, és annak tulsó végét is le felé huzattatván, így az oázloponn ezt is kereiztul tettük, míg végre harmadik izben olyan vastag kötéel függött-le két felöll az oázlop' tetejéről, a' mely egy embert jól meg-birt. Ennek egyik végét, az alatt lévő tsigába belé alkattuk, és ezt tekertetvén, egy matrózot (hajós legént), a' ki magát a' kötéel' másik végére aplikálta, az oázlop' tetejére fel-huzattunk. Ez leg előbb is azt a' zászlót vetette onnét le, melyet Frantzia Indzsiner *Fauval*, az 1689-dik esztendőben, szúrt volt fel oda. Ezen zászlónn,

38 lábnyinak és 9 czolnyinak volt fel-téetve az ofzlop' magossága. Az után keményebb kötél-készületet és jó erős tsigát akasztván oda fel a' mátroz, én is egy deszkán, mely a' kötél' végé' hez köttetett, magamat fel-vonattattam; éngemet követett *Protin* hazafi is; az alatt mások az ofzlop' aljának meg-meregetésében foglalatoskodtak; a' Mefferség' Commissiójának sok tagjai, szemlélő bizonyosságai voltak munkánknak, és az után közölök is sokak fel jöttek ezen temérdekségü *Capitalera* (lapos-tetéjre), a' melyenn egy-egy versben heten is állottunk. Mi, az egész ofzlop' magosságát 38 lábnyinak és 6 czolnyinak, következés-képpen; a' *Fauval* és a' mímérésünk - között való különbözést, 3 czolnak találtuk. — (Ez az ofzlop, tsak közönségesen neveztetik a' *Pompéjus'* ofzlopának: hanem igazábban a' *Severus'* Császár' tiszteletére és emlékezetére építették volt azt az *Alexandriaiak*, a' ki sok jót mutatott hozzájuk. Elég az hozzá, hogy ez egy oly felséges, veres Granitból épült ofzlopnak iratik lenni, a' mely valamint Egyiptomban is minden útazóknak figyelmetellegit eleitől fogva magához vonta, ugy, ha Európában valamelyik nagy Udvarnak kapuja előtt állhatna, a' tsudálkozásnak sok adó-sízetőit tsálná magához.)

Frantzia Ország.

A' *Constitutzionale planum* valósággal az Öt-százak' Tanátsa béli Törvény-hozó Commissió' elibe terjefttetett Déc. 13-dikán: nem tsak, hanem, a' 14-diki Párisi levelek szerént, már a' Vének' Tanátsa béli Commissió által is helybe hagyatott. A' neve ennek már most, nem *Constitutzió*, hanem *Frantzia Chárta*. Párisban 16-dik-ra volt határoztatva ezen *Frantzia Chártának* közönséges ki-hirdettetése.

A' Párisi tudósításokból a' Bétsi Udvari Ujj-ság is a' maga két utóbbi darabjaiban sok tördelékjeit elő hordotta ezen *Frantzia Chártának*. Kéves változásokat ki-réve, ez is ugy ír rolla, mint a'

közelébbi M. Kurirban, a' 737 és 738 levél-oldalokonn olvasztatott. Hogy t. i. öt féle Hatalmak, u. m: *Törvényhozói, Bé-töltetői, Válofztói, Candidatusi és Birói* Hatalmak, hozódjanak-bé; a' Classifikátzió látzik egy kevésbé értelmesebbnek lenni, úgy, a' mint molt olvassuk, — a' 1-ső áll 3 classisokból, melyeknek neveik: *Status Tanács'* (ez projectálja a' törvényeket), *Tribunatus* (ez disputál a' projectomok felett), és *Törvényhozó-test* (ez erősíti-meg vagy veti vizsgálá az előbbeninek végzését. — A' 2-dikat formálják, egy fő Consul, a' ki Ministereket, Generálisokat, Követekeket, és Status-Tanács' tagjait nevez. Lesznek még két Adjunctus Consulok; ezeknek tsak tanácskozái activitások leszen; mind a' 3 Consulok, megsért-hetetlenek, 10 esztendőkre tétetnek, az után ujra válofztódhatnak, lesznek testörzőik, és egynek-egynek 500,000 Livra fizetése. — A' 3-dik, az az, a' Válofztói Hatalom, 80—100 tagokból áll, *Conservateur* nevet visel; ennek tagjai egész életekre válofztódnak, 25 ezer Livra esztendei *terrestris fundus* jövedelemmel; és 40 esztendősnön alóll valók nem lehetnek; az ő foglalatosságai négy-félék: Ők neveznek Tribunatus-és Törvényhozó-test-beli tagokat a' *Nemzet Notablesse*i közzül; Tsak ők tehetnek végső határozást a' külömben felelés alatt nem lévő Törvény-hozói és Bé-töltetői Hatalmaknak, inconstitntziónális tselekedeteik iránt; A' Nemzet' Notablesseinek ők a' Censorjaik, és azok közzül minden esztendőnként le-vethetnek 100-zat; Ők fogják a' felelés alatt lévő fő hivatal béliek bünös tselekedeteiknek is Fő Itelő-székét (a' *Nagy-Purit*) formálni. — A' 4-dik, vagy Candidatusi Hatalomnak neve, *Notables*; ezeknek válofztássokra tsak egyszer fog öfzfe gyűlni, a' válofztói jussal biró, mint egy 5 millió fejből álló nép, és válofzt 500,000-ret, kiknek neveik *Közönségek' Notableseik*; ezek válofztanak magok közzül 50,000-ret, a' kik *Departmentalis Notablese*eknek neveztetnek; végezetre ezek harmadszor

5,000-ret választanak magok között, és már ezek lesznek a' tulajdon-képpen-való *Nemzet' Notables-sei*. — Ezen 3 classis béli Notablesek között fognak ezen-túl minden hivatalokra való személyek választódni, t. i: a' Közönségek-béli tiszttviselők, az 500,000 Közönségi Notableseik között; a' Departamentális tiszttviselők, az 50,000 Dep. Notablesek között; a' Nemzeti Tiszttviselők pedig (t. i. Consulok, Ministerek, Tribunusok, Senatorok, 's-magok a' Conservateurök, &c.), mind az 5,000 Nemzeti Notablesek között választatnak.

— *Paris*: — „A' Frantzia Consuláris Ország-lószerk a' külső Hatalmasságoknál lévő Frantzia követekhez és Agenssekhez küldött Circularék által, egész Európát a' maga állandó békességes tzelozásai felölligyekezi meg-gyözni. — „Ennek felette az üressen lévő követségi, és Agenssi helyeknek bé-töltetődéseket is sietve munkába vette. — *Alquier*, a' ki régebben *Müncheni* Agens volt, *Madridba* — Gen. *Beurnonville* pedig *Berlinbe*, a' hová *Bonaparte* már jó ideje, hogy a' maga *Du-Roc* nevü Adjutanssát, a' ki Egiptomban is oda járt véle, különös izenetekkel előre el-küldötte — 's-több mások másuvá — rendeltettek követeknek, és Agensseknek. —

Hogy ki fogna Frantzia országban Fő Consul lenni, a' felett még eddig leg kissebb kérdés sem fordult elő a' Párisi Publicumban, melynek nem egyéb az oka, így szollanak az Irók, hanem: hogy ezibe sem jut senkinek, hogy ne *Bonapartét* gondolja. A' második és harmadik Consulok pedig, bizonyos már, így irják, hogy *Cambaceres* és *Lebrun* lesznek.

„Az Anglusok ismét egy ki-szállást próbáltak közelébről Frantzia országnak Napnyugoti partján a' *Vilaine* vizének a' *Gascognei* tengerbe való szakadásánál; a' hova Gen. *Hatri* elejkebe menvén, már verekedések is estek.